

La joventut lleidatana del papa Borja

La lectura de la biografia que va escriure fa anys Josep Piera i el treball que féu Ferran Garcia-Oliver són els que em feren somiar les vides i els moments que Ausiàs March visqué a Gandia i a València, i a Beniarjó, on posseïa els seus dominis feudals.

Aquests llibres m'han fet tornar a Gandia, a passejar pel Palau Ducal d'aquesta vella ciutat de la Safor. A Gandia no és gens d'estrany de sentir parlar valencià. La ciutat, però, en el seu discurs extern ha estat segregada per la memòria internacional de la família Borja. Per al petit orgull lleidatà recordaré que Roderic Borja –el primer papa Borja– estudià a l'Estudi General de Lleida. Ningú no ha escrit una novel·la sobre l'assumpte. Ignoro si hi ha algun

novel·lista ociós: el jove Roderic pels carrers i cambres de la Lleida medieval bé mereixeria una missa i un best-seller ben escrit. El seu record s'ha esborrat, llevat dels erudits, que l'han evocat, i del Museu Diocesà que en mostra una peça de vestir una mica atrotinada pel temps. Però el que vull dir és que la ciutat de Lleida no ha sabut treure partit mític d'aquesta època germinal del primer papa Borja. Assumpte delicat en què cal la mà àgil de l'erudit que remena papers i la mà seductora del narrador que imagina i escriu en una societat on el passat només és una talaia de l'esperit per als

EL PALAU DUCAL DE GANDIA ÉS UN MAGNÍFIC I EXULTANT EXEMPLE DEL GÒTIC DE LA CORONA D'ARAGÓ

més imaginatius. Alexandre VI –el segon papa Borja– i Lucrecia Borja han fet córrer més tinta. Ara mateix s'ha reeditat la novel·la de J. Francesc Mira que en retrata la peripècia amb eficàcia.

I també tindria molta trempera un Roderic de Borja que des de l'íncлита i brillant Roma evocés els anys de joventut a la Lleida medieval prèvia a tots els desastres bèl·lics que l'han arranada.

Una de les raons per les quals no recordem aquest papa és l'aterament, en la dècada de finals dels anys cinquanta, del que devia ser l'edifici de l'Estudi General. Ni les recreacions virtuals han estat prou per recordar aquell moment estel·lar de la ciutat.

A Gandia, els March han quedat sepultats per la capacitat estratègica dels papes Borja que dominaren la Cúria romana durant segles. Ara mateix, la visita guiada al Palau Ducal, un magnífic i exultant exemple de gòtic català –el gòtic de la Corona d'Aragó– queda sepultada en l'oblit. L'únic que compta és que el magnífic edifici fou comprat a primeries de segle per la Companyia de Jesús en memòria d'un dels seus sants més cèlebres: el senyor Francesc de Borja.

El fet és que l'edifici conté una història molt curiosa dels descendents de la família Borja. L'austeritat severa de Francesc de Borja, que ingressà a la companyia de Jesús, l'orde religiós més important del seu segle, contrasta vivament amb el petit passadís barroc, amb un magnífic *trompe-l'oeil* rutilant d'espills, impressió d'infinit i lluentors, per a les festes, les músiques i els balls cortesans. Una brillant sorpresa barroca per a l'esperit.

